

Diecézna škola viery IV.

Sväté písmo

4. Žalmy - modlitebná kniha človeka

Prečo je Kniha žalmov oblúbená?

- * Keď sa modlíme žalmy, vnímame, že žalmista nám rozumie a my rozumieme jemu.
- * Tak ako on aj my prežívame radosti a trápenia; úspechy a pády; lásku a opustenosť; pýtame, kde je Boh a zažívame jeho prítomnosť.
- * Slovo Boha k ľuďom a slovo ľudí k Bohu
- * Je to „malá Biblia“; „zrkadlo duše“

Svätý Augustín

Philippe de Champaigne, S. Agostino, 1645-50, Los Angeles County Museum of Art

*„Psalterium meum, gaudium meum!“
Môj žaltár – moja radost!*

Dnes žalmy stretneme

- * Jedna z kníh Svätého písma
- * Súčasť bohoslužby slova v svätej omši – pozor, nie je to pesnička na “vyplnenie” času. Je to Božie slovo. Preto sa zapájajme do jeho spovedu.
- * Všimnite si, že žalm v sv. omši je tak zvolený, aby odpovedal predovšetkým na 1. čítanie.
- * Žalmy tvoria tzv. Liturgiu hodín (Breviár)

Názov

- * V gréčtine: *psalmos* – *psallein* – **hrať na hudobnom nástroji**
- * V hebrejčine – *mizmor* = *spev, hra*
- * V hebrejčine sa Kniha žalmov volá „**Sefer tehilim**“ doslova: **Kniha chvál**
- * Pán Ježiš sa rád modlil žalmy, poznal ich naspamäť

Pôvod žalmov

- * Žalmy vznikli ako spontánne modlitby
- * Väčšina žalmov bola pôvodne určená na kultové účely, boli zložené pre rôzne slávnostné príležitosti – sviatky, púte do Jeruzalema, udalosti zo života izraelského národa, alebo jednotlivých postáv.

Rozdelenie Knihy žalmov

- * 1. kniha: Ž 1-41
- * 2. kniha: Ž 42-72
- * 3. kniha Ž 73-89
- 4. kniha Ž 90-106
- * 5. kniha Ž 107-150.

Umiestnenie vybraných žalmov

- * Jestvujú štyri „strategické“ žalmy (41; 72; 89; 106), ktoré ukončujú jednotlivé knihy Žaltára.
- * Na konci každého z týchto žalmov je doxológia, ktorá má štyri prvky:
 - a/ Nech je zvelebený Pán. b/ Naveky.
 - c/ Staň sa. d/ Amen.
- * Každý z týchto žalmov obsahuje blahoslavenstvo.

Literárne žánre žalmov

- * Žalospev jednotlivca alebo spoločenstva, žalmy dôvery, spevy vd'aky, hymny, kráľovské žalmy, žalmy o Pánovom zákone, múdroslovné, žalmy,
- * kajúcne, pútnické, alelujové...
- * Akrostické (abecedné) žalmy – každý žalm začína iným písmenom hebrejskej abecedy (Ž 34, 37, 111, 112, 145)

Nadpisy žalmov

- * Nadpisy žalmov nie sú inšpirované. Preto aj vo Svätom písme sú vytlačené iným písmom. Boli vložené v 4. storočí pred Kr., keď už Kniha žalmov bola zostavená.
- * Zo 150 žalmov má 116 rôzne nadpis:
- * **hudobné označenia:** zbormajstrovi, na flautu, na nápev, pieseň, chválospev a pod...
- * **Označenie autora:** 73x Dávid, 12x Asaf, 10 synovia Koreho, 2 Salamún
- * **Označenie miesta a okolností:** najčastejšie z Dávidovho života (Ž 3, 7, 18, 34, 51-52; 54; 56-57; 59; 60; 63; 142)

Žalmy v Novom zákone

- * Kniha žalmov je najznámejším a najviac citovaným spisom Starého zákona.
- * Žalmy mali svoje miesto v osobnej zbožnosti aj v Ježišových ústach sa stávajú modlitbou.
- * Podľa vzoru Pána Ježiša sa žalmi stali obľúbenými medzi prvými kresťami a podľa žalmov skladali aj kresťanské piesne.

Príklady zo života Pána Ježiša

- * „Keď veľkňazi a zákonníci videli divy, ktoré robil, a deti, čo v chráme volali: «Hosanna synovi Dávidovmu!», nahnevali sa a povedali mu: «Počuješ, čo títo hovoria?» Ježiš im odvetil: «Pravdaže. Nikdy ste nečítali: 'Z úst nemlúvniat a dojčeniec pripravil si si chválu?'»“ **Uvedený citát pochádza zo Ž 8.**
- * V podobenstve o zlých vinohradníkoch Ježiš hovorí: „Nečítali ste v Písme: «Kameň, čo stavitelia zavrhli, stal sa kameňom uholným?»“ **Ide o citáciu Ž 118,22.**
- * V Jn 10,34 je uvedené, že židia chceli Ježiša ukameňovať a on im pripomína slová **Ž 82,6** „Ježiš im vravel: «A nie je napísané vo vašom zákone: 'Ja som povedal: Ste bohmi?'»“

Pri smrti Pána Ježiša

- * *Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Ž 22*
- * *O môj odev si hádžu lós. Ž 22*
- * *A tí, čo šli okolo, rúhali sa mu. Ž 22*
- * „Ktosi odbehol, naplnil špongiu octom, nastokol ju na trstinu, dával mu piť a hovoril: «Počkajte, uvidíme, či ho Eliáš príde sňať.»“ (Porov. Ž 69,22)
Pitím octu sa ukrižovanému zvyšovali bolesti a utrpenie.

Hlavné teologické témy Žaltára

- * pojem Boha a náuka o Bohu
- * Boh Stvoriteľ a Spasiteľ
- * Boží zákon
- * mesianizmus v žalmoch
- * trpiaci človek a pojem Boha
- * chudobný a spravodlivý človek vo vzťahu k Bohu
- * nábožný a svätý človek pred Bohom
- * kajúci človek a Boh...

Poézia žalmov

- * Hlavným znakom hebrejskej poézie je **paralelizmus**.
- * Je to opakovanie, rozvíjanie, zhrnutie alebo postavenie do protikladu myšlienok jednotlivých veršov.
- * Tento spôsob napomáha ľahšiemu zapamätaniu, ako aj umožňuje jasnejšie vyniknúť pravde alebo morálnej zásade, ktorú chce príslovie vypovedať.

Zhodný paralelizmu

- * Spočíva v opakovaní tej istej myšlienky z prvého verša aj v druhom verši.

**Nespolieham sa veru na svoj luk,
ani môj meč ma nezachráni. (Ž 44,7)**

Protikladný paralelizmus

- * Spočíva v uvedení protikladu v druhom verši k myšlienke z prvého verša.

**Bezbožného stíhajú mnohé strasti;
no dúfajúcich v Pána obklopí milosrdenstvo.**

(Ž 32,10)

Rozvíjajúci paralelizmus

- * Spočíva v tom, že v druhom verši je zhrnutá alebo ďalej rozvinutá myšlienka z prvého verša.

**Pán je dobrý a spravodlivý,
ukazuje cestu hriešnikom.**

(Ž 25,8)

Posolstvo žalmov I.

- * **Centrom je Boh**, jeho veleba, moc, všemohúcnosť.
- * Žalmy často pripisujú Bohu ľudské vlastnosti a činnosti. **Je to spôsob, ktorým sa vyjadruje osobný vzťah Boha k človeku.** Boh má oči, tvár, uši, ústa alebo sa hovorí o Božej ruke, ramene, hlave. Bohu sa pripisujú ľudské city, ako aj ich prejavy. Boh hovorí, počuje, vidí, smeje sa, hnevá sa atď.

Posolstvo žalmov II.

- * Žalmy zachytávajú postoj človeka k Bohu. Človek v žalmoch prosí aj ďakuje za obsiahnuté dobrodenia, za preukázanú pomoc alebo záchranu.
- * Žalmista vníma svet okolo seba a chváli Boha za stvorenstvo, vesmír, svet alebo prírodu.
- * Žalmy ospevujú Božiu stvoriteľskú činnosť ktorá zjavuje Božiu múdrosť a veľkosť.

Praktické rady ako čítať žalmy

- * Čítajme žalmy ako Božie slovo pre mňa „tu a teraz“.
- * Vnímajme krásu slov, malebnosť použitých obrazov a ich význam.
- * Hľadajme v žalmoch centrálnu – kľúčové slová a výrazy. Podčiarknime si ich alebo zapamätajme.
- * Počúvajte žalmy na svätej omši. Žiaľ, často su nepamätané žalm, ktorý spieva organista.

Jednoduché predsavzatie

- * Každý deň prečítať jeden žalm.
- * Máme úlohu na 5 mesiacov

ĎAKUJEM ZA VAŠU POZORNOST

Budúce stretnutie: 17. februára 2022